

**ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ
У СИСТЕМІ ДОВІРЧОГО УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ**

**ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ СУБЪЕКТОВ
В СИСТЕМЕ ДОВЕРИТЕЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ ИМУЩЕСТВОМ**

**ACTOR'S FINANCIAL SECURITY IN THE SYSTEM
OF TRUST PROPERTY MANAGEMENT**

Анотація. Визначено економічну сутність суб'єктів довірчого управління майном, безпеку фінансового забезпечення їх господарської діяльності в умовах сучасних економічних викликів (загроз) та надані рекомендації щодо створення системи запобігання їх негативного впливу.

Аннотация. Определенно экономическую сущность субъектов доверительного управления имуществом, безопасность финансового обеспечения их хозяйственной деятельности в условиях современных экономических вызовов (угроз) и предоставленные рекомендации относительно создания системы предотвращения их негативного влияния.

Abstract. Certainly economic essence of subjects of confiding property management, safety of the financial providing them economic activity in the conditions of modern economic calls (threats) and the given recommendations in relation to creation of the system of prevention of them negative influence.

На сучасному етапі розвитку системи довірчого управління майном в Україні одним з критеріїв успішної діяльності суб'єктів довірчого управління майном є система їх фінансового забезпечення. Передані в довірче управління фінансові активи (майно) потребують збалансованості та захищеності перед рядом сучасних економічних викликів (загроз).

Довірче управління майном в Україні є цілком окремим організаційно-правовим інструментом, що відрізняється від таких категорій, як оперативне управління, та право повного господарського відання, що є звичними у сучасній господарській практиці. За результатами аналізу чинного законодавства до господарської діяльності з довірчого управління майном належать такі види господарювання: представницька діяльність довірчих товариств з реалізації прав власності довіритель; довірче управління фондами банківського управління; довірче управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю, включаючи управління фондами фінансування будівництва та управління фондами операцій з нерухомістю [5].

Слід зазначити, що суб'єкт довірчого управління майном (СДУМ) як специфічний суб'єкт господарювання — юридична особа (фінансова установа), яка від свого імені діє в інтересах установників управління майном з дотриманням встановлених (нормативно-правовими актами і договором) вимог, отримала в установленому порядку дозвіл/ліцензію і зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

Основним аспектом успішного управління довірчим майном у сучасних ринкових умовах є забезпечення його ефективного розвитку та постійного удосконалення. Головним у цьому питанні постає відповідний рівень фінансового забезпечення, основою якого виступає фінансова безпека.

Вона безпосередньо залежить від рівня фінансової безпеки держави, регіону, оскільки спирається на наявний ресурсний і фінансовий потенціал і має враховувати перспективи розвитку даного виду господарювання.

На жаль, відомі факти шахрайських дій деяких довірчих товариств призвели до прийняття Верховною Радою України Постанови «Про усунення зловживань у процесі залучення суб'єктами підприємницької діяльності грошових коштів громадян», якою вводилась надмірна зарегульованість діяльності інститутів довірчого управління, аж до заборони реєстрації довірчих товариств [4]. У Цивільному кодексі України для обслуговування інститутів управління чужим майном, передбачено договір управління майном, який має ознаки зобов'язувального та

* МЕЛЬНИК Вікторія Володимирівна / Виктория МЕЛЬНИК / Viktoriia MELNIK — к.е.н., старший викладач кафедри економіки та фінансів підприємства, ДВНЗ «Київський національний торговельно—економічний університет», e—mail: victoryetual@rambler.ru

означає для власників майна — засіб реалізації належного йому права через дії іншої особи — управителя, а для управителя — діяльність у чужих інтересах, послуга, яку він надає власником майна [6].

Появу договору управління чужим майном слід розцінювати як засіб для створення оригінального правового інституту, який в умовах правопорядку нашої країни може функціонувати, а результатом цього стає модель довірчої власності та управління майном. Майно передаються у довірчу власність управителю на підставі договору, укладеного у письмовій формі між установником та управителем. Цей договір засвідчує право довірчої власності управителя на іпотечні активи, а по суті — отримання управителем права володіння, користування і розпорядження отриманим майном, що може означати перехід права власності. Укладаючи угоди та приймаючи на себе функції управління чужим майном, суб'єкти довірчого управління майном прагнуть формувати нові економічні відносини, а довірителі — прагнуть їх фінансово забезпечити [5].

Аналіз положень законодавства України про довірче управління дає підстави виділити його відмітні характеристики:

1. довірче управління дозволяє формувати специфічний вид довірчої власності;
2. метою довірчого управління є делегування або здійснення повноважень власника управителем чужого майна;
3. здійснюючи довірче управління суб'єкти підприємництва діють від власного імені в інтересах установників управління;
4. управління майном здійснюється у межах цільового призначення, визначеного установником управління;
5. управління майном здійснюється особисто довірчим власником, який не може передавати повноваження з управління іншим особам [5].

Фінансова безпека підприємства суб'єктів довірчого управління майном одна з головних умов їх стабільної, успішної і довготривалої роботи. Тому аналіз їх фінансового забезпечення обов'язково включає аналіз фінансової безпеки. Для зручності аналізу загрози фінансової безпеки СДУМ можна умовно розділити на зовнішні і внутрішні загрози. Зовнішні загрози не залежать від діяльності суб'єкта господарювання, вони відносяться до чинників ризику довкілля, в якому працює фінансова установа. Внутрішні загрози обумовлені, в першу чергу діяльністю самого суб'єкта, кваліфікацією його керівництва, фінансового менеджменту тощо.

Процес довірчого управління майном, його доцільність і потреба для суб'єктів господарювання визначає досить широкий спектр економічних викликів (загроз), які впливають на його функціонування. Тому розуміння сутнісних характеристик загроз й забезпечення виникнення таких загроз потребують відповідного групування (табл. 1).

Зовнішні й внутрішні загрози фінансовій безпеці за своїм змістом відображають джерело формування загрози — з боку зовнішнього для управителя та довірителя середовища, й за рахунок власних прорахунків. Якщо внутрішні загрози прямо залежать від фінансової стратегії і тактики СДУМ, і отже, можуть бути виявлені і виправлені, то зовнішні загрози, що відображають фінансово-економічну ситуацію в країні, в деякій мірі не можуть бути вчасно виявлені, і, відповідно, локалізовані [2].

Фінансова стабільність визначається тим, наскільки ефективно управлінням вдається запобігати ризикам й усувати збитки від негативного впливу на СДУМ. Джерелами таких впливів є свідомі або неусвідомлені дії конкретних людей, а також компаній-конкурентів, органів державної влади, міжнародних організацій.

Враховуючи зазначене, можемо зробити висновок, що фінансова стабільність СДУМ залежить від характеру впливу зовнішніх і внутрішніх викликів (загроз), їх здатністю досягати поставленої мети і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення сталого розвитку. Недостатня увага своєчасно виявленим загрозам може призвести до проблем у діяльності зазначених фінансових установ.

На основі всього викладеного можна сказати, що вчасно визначені та усунуті загрози фінансовій діяльності дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі і завдання, що стоять перед суб'єктом господарювання, та сприяє результативному здійсненню функцій управління майном. Задля забезпечення фінансової стабільності доцільно створювати систему моніторингу загрозам і запобігати впливу таких ризиків методом страхування, резервування засобів, диверсифікації та лімітування.

СУКУПНІСТЬ ПОТЕНЦІЙНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ (ЗАГРОЗ) ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ СДУМ

Класифікаційна ознака	Вид загрози
1. Загрози для управителя:	– неможливість стягнення суми боргу від забудовника і зв'язку з банкрутством останнього; – оперативний резерв не сформований відповідно до вимог чинного законодавства; – вихід довірителя з фонду на підставі недовіри до управителя, яка викликана публікацією негативної інформації в мережі Інтернет та в пресі; – подорожання нерухомості; – загроза недостатності коштів, залучених на спорудження об'єкта будівництва (дана загроза характерна для такого суб'єкта довірчого управління майном як ФФБ); – загроза випадкового знищення об'єкта довірчого управління; – загроза бути притягненим до відповідальності за завдання збитків, пов'язаних із провадженням ним господарської діяльності з довірчого управління майном; – загроза відсутності правового механізму запобігання та розв'язання конфлікту інтересів, що виникає у процесі довірчого управління майном
2. Загрози Ф для довірителя	– нецільове використання засобів (майна, коштів, інвестованих у будівництво); – укладання інвестиційного договору з управителем без залучення фінансової установи; – неповернення коштів у разі виходу з Фонду; – невиконання умов договору щодо управління майном; – відсутність гарантій по своєчасній здачі у визначений термін об'єктів інвестування; – відмови управителя або установника управління від договору управління майном у зв'язку з неможливістю управителя здійснювати управління майном; – здійснення будівельних афер, що дискримінують права довірителя; – невиконання забудовником умов та/або термінів будівництва; – консервація об'єктів будівництва у зв'язку з відсутністю фінансування; – невиконання або неналежне виконання довірчим товариством зобов'язань перед довірителем; – збільшення або зменшення вартості одиниці об'єкту інвестування; – неотримання правдивої інформації. – інфляційні та валютні ризики; – неповернення грошових коштів у випадку недобудови або припинення договору; – недобросовісність посередників, які залучають кошти від населення
3. Загрози для держави:	– незаконні дії та операції; – недовіра населення до фінансових установ; – несплата податків; – неконтрольованість діяльності компаній, які залучають кошти від населення (під будівництвом)
3.1. Зовнішні загрози	– Неприятливі макроекономічні умови – Ступінь стійкості нормативно—правової бази – Нестійка податкова, страхова та кредитна політика – Недостатність інвестиційних ресурсів, коливання курсу валюти – Недобросовісна конкуренція на ринку фінансових послуг – Рівень інфляції
3.2. Внутрішні загрози	1. Недотримання нормативів щодо ліквідності, власного капіталу, якості активів та ризиковості операцій, установлених законодавством, а також Ліцензійними умовами щодо довірчого управління майном. 3. Недостатність ліквідних активів 4. Недостатній кадровий потенціал для вирішення першочергових завдань щодо управління довірчим майном 5. Високий коефіцієнт фінансового ризику 6. Неналагоджена маркетингова діяльність у сфері довірчого управління майном і як наслідок недостатність фінансових інвестицій 7. Недотримання зобов'язань управителя щодо формування капіталу, резервів, у тому числі оперативного резерву, відповідно до вимог, установлених законодавством України. 8. Велике співвідношення суми залучених від установників управління майном коштів до власного капіталу управителя

Література

1. Ашуев А.М. Бенчмаркінг як інструмент антикризового управління підприємством / А.М. Ашуев // Актуальні Проблеми Економіки : Науковий економічний журнал. — 2003. — №4. — Ст. 46—48.
2. Єрмошенко М.М. Безпека фінансова // Енциклопедія банківської справи України А.М.Єрмошенко / голов. редкол. : В.С. Стельмах (голова) [та ін.]. — К. : Молодь, Ін Юре, 2001. — 680 с.
3. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико—методологічні засади та практичний інструментарій: монографія / Л. О. Лігоненко. — К: Київ. нац. торг. - екон. університет, 2001.— 580 с.
4. Про заходи щодо впорядкування операцій довірчих товариств з грошовими коштами громадян України : Розпорядження Президента України від 01.03.1995 // Урядовий кур'єр. — 1995. — №35.
5. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 № 978—IV // Уряд. кур'єр. — 2003. — 13 серп. — № 149.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради. — 2003. — №11. — Ст. 461.

УДК 338.242.2

Сергей МИСНИК *

УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИМСТВА В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБИЛЬНОСТІ

MANAGEMENT OF THE ENTERPRISES FINANCIAL SECURITY UNDER THE MACROECONOMIC INSTABILITY CONDITIONS

Аннотация. Статья посвящена изучению проблемы работы предприятия в нестабильной финансовой среде. Рассмотрена проблематика выбора правильной стратегии при различных экономических угрозах, а также сделана попытка выяснить, как обеспечить максимальную финансовую безопасность.

Анотація. Стаття присвячена вивченню проблеми роботи підприємства в умовах нестабільного фінансового середовища. Розглянуто проблематику вибору правильної стратегії при різних економічних загрозах, а також зроблена спроба з'ясувати, як забезпечити максимальну фінансову безпеку

Abstract. The paper studies the problem of the enterprise in an unstable financial environment. We consider the problems of choosing the right strategy with the various economic threats, as well as an attempt to figure out how to maximize financial security.

В условиях нестабильности и противоречивости реформационных процессов одной из важнейших задач науки и практики становится разработка и реализация системы экономической безопасности предприятия. Предприятия вынуждены адаптироваться к условиям политической и социально-экономической нестабильности и вести поиск адекватных решений сложнейших проблем и угроз своему функционированию.

Экономическая безопасность предприятия — это состояние наиболее эффективного использования корпоративных ресурсов для предотвращения угроз и создание условий стабильного функционирования основных его подразделений.

Уровень финансовой безопасности предприятия устанавливается под влиянием множества факторов. Одним из этих факторов является экономическая нестабильность в государстве. Явление экономической нестабильности, что подразумевает падение экономики, безработицу, существенные темпы инфляции, валютные колебания и пр., отрицательно сказывается, прежде всего, на рентабельности и платежеспособности предприятия, что в свою очередь снижает уровень его финансовой безопасности. Поэтому в условиях экономической нестабильности целесообразно и необходимо осуществлять специальное управление финансовой безопасностью предприятия [3, с. 87].

Целью исследования является определение основ управления финансовой безопасностью предприятия в условиях экономической нестабильности. Результат исследования. Управление финансовой безопасностью предприятия в условиях экономической нестабильности представляет собой целенаправленную деятельность, которая заключается в непрерывном процессе принятия и

* МИСНИК Сергей Александрович / Serhii MISNYK / Serhii MISNYK - магистрант, Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, e-mail: misnik.sergei93@gmail.com